

Deseta međunarodna olimpijada lingvistike

Ljubljana (Slovenija), 30. juli – 3. avgust 2012. g.

Zadaci pojedinačnog takmičenja

Zadatke ne prepisivati. Rešenje svakog zadatka napisati na posebnom listu (ili listovima). Na svakom listu napisati broj zadatka, broj svojeg mesta i svoje prezime. U suprotnom Vaš rad može biti zaturen ili pripisan nekom drugom.

Svi odgovori se moraju obrazložiti. Tačan odgovor bez obrazloženja donosi mali broj bodova.

Zadatak br. 1 (20 bodova). Navedene su rečenice na centralnom dijalektu jezika dirbal i njihovi prevodi na srpski:

1. **bayi yaɾa ŋuŋɟaymuɟa baŋgu gurugugu biŋgunman.**
Piće zamara muškarca, koga uvek optužuju.
2. **balan yabu bimabanɟalŋaymuɟa baŋgul yaɾaŋgu guliŋgu ŋuŋɟaju.**
Jaki muškarac optužuje majku, koja uvek prati smrtne guje.
3. **balan waymin bambun baŋgu ɟagaŋgu ɟamiman.**
Šećer udeblja zdravu taštu.
4. **bala yila wura baŋgul bargandu biŋgundu guniɟu.**
Umorni valabi traži malo pero.
5. **balan malayigara baŋgu garandu biŋgunman.**
Dim zamara škorpiju.
6. **bala gurugu baŋgul ŋumaŋgu munduŋgu dimbanu.**
Uvređeni otac nosi piće.
7. **bayi midin baŋgun bimauŋgu malayigaraguninaymuɟagu banɟan.**
Smrtna guja, koja uvek traži škorpije, prati posuma.
8. **bayi gubimbulu biŋgun baŋgu gurugugu ɟagunman.**
Piće uspava umornog lekara.
9. **bala garan baŋgul biɟirirɟu banɟan.**
Gušter prati dim.
10. **balan duŋan baŋgul yirirɟilagu guniɟu.**
Vilin konjić traži bodeće drvo.
11. **bala ɟuga baŋgun yabuŋgu ŋaɟilmuɟagu dimbanu.**
Majka, koju uvek ignorišu, nosi šećer.
12. **bala diban ɟagɟi baŋgul gubimbulugu ɟamiŋgu bilmban.**
Debeli lekar gura veliki kamen.
13. **bala garan baŋgun waymindu dibanbilmbalŋaymuɟagu buɾan.**
Tašta, koja uvek gura kamene, gleda dim.
14. **balan baŋgay waɾu baŋgun bundirɟu ɟagirɟu guniɟu.**
Veliki skakavac traži savijeno koplje.
15. **bayi biɟirir biŋgun baŋgul ɟalŋagaŋgu mugurugu buɾan.**
Tih dečak gleda umornog guštera.
16. **bayi ŋuma guli baŋgul yaɾaŋgu banɟalmuɟagu munduman.**
Muškarac, koga uvek prate, vređa jakog oca.

(a) Neki lingvista je mislio da u jednoj od navedenih rečenica u jeziku dirbal ima grešku. U stvari nema nikakve greške. Razlog za ono što se mu učinilo čudno sastoji u tome što u nekom mitu naroda dirbal neka vrsta životinja je predstavljena kao „stare žene”. O kojoj se životinji radi? Šta mu se učinilo kao greška?

(b) Prevedite na srpski:

17. **balan ɲalɲga baŋgul ɲumaŋgu guniymuŋagu bambunman.**

18. **bala diban bilbalmuŋa baŋgun biɲʒiriɲʒu guniɲu.**

19. **bayi bargan baŋgul yaɲaŋgu gubimbuluŋuɲanaymuŋagu baɲʒan.**

(c) Evo još tri reči na dirbalu:

bayimbam — larva, gusenica;

mugunanʒa — tetka (majčina starija sestra);

muŋga — glasna buka.

Prevedite na dirbal:

20. Mali valabi gleda vilinog konjića.

21. Tetka, koju uvek prate, savija pero.

22. Spavaći posum ignoriše glasnu buku.

23. Gusenica traži muškarca, koji uvek nosi kamene.

⚠ Jezik dirbal spada u pamanjungansku porodicu; to je izumirući jezik starosedelaca na severoistoku australijske države Kvinslend.

ɲ = *n* u reči *gong*.

ɲ = *ɲj* u reči *konj*; **ʒ** je praskav suglasnik (kao **d**) koji se tvori na istom mestu u ustima kao što i **ɲ**.

Smrtna guja je australijska otrovna zmija. Valabi je mala životinja, srodna kenguru. Posum je australijski drvni torbar. Bodeće drveće je rod žbunja i drveća uz oštre dlake, neka od kojih su opasna za ljude. —Artur Semenjuk

Zadatak br. 2 (20 bodova).

	umbu-ungu		umbu-ungu
10	<i>rureponga talu</i>	35	<i>tokapu rureponga yepoko</i>
15	<i>malapunga yepoko</i>	40	<i>tokapu malapu</i>
20	<i>supu</i>	48	<i>tokapu talu</i>
21	<i>tokapunga telu</i>	50	<i>tokapu alapunga talu</i>
27	<i>alapunga yepoko</i>	69	<i>tokapu talu tokapunga telu</i>
30	<i>polangipunga talu</i>	79	<i>tokapu talu polangipunga yepoko</i>
		97	<i>tokapu yepoko alapunga telu</i>

- (a) Napišite brojkama: *tokapu polangipu*,
tokapu talu rureponga telu,
tokapu yepoko malapunga talu,
tokapu yepoko polangipunga telu.

- (b) Napišite na jeziku umbu-ungu: 13; 66; 72; 76; 95.

⚠ Jezik umbu-ungu spada u transnovogvinejsku porodicu. Njime govori oko 34 200 ljudi u Papui Novoj Gvineji. —Ksenija Giljarova

Zadatak br. 3 (20 bodova). Navedene su rečenice na baskijskom jeziku i njihovi prevodi na srpski u ispremeštanom redosledu. Jednoj od srpskih rečenica odgovaraju dve baskijske rečenice:

ahaztu ditut, ahaztu zaizkit, ahaztu zaizu, hurbildu natzaizue, hurbildu zait,
lagundu ditugu, lagundu dituzu, lagundu dute, lagundu nauzue, mintzatu
natzaizu, mintzatu gatzaizkizue, mintzatu zaizkigu, ukitu ditugu, ukitu naute

zaboravio si na njega, pričali su sa nama, prišao sam vama, pričao sam sa tobom, pomogli smo im, pomogli ste mi, prišao mi je, dotaknuli smo ih, dotaknuli su me, pomogao si im, pomogli su mu, pričali smo sa vama, zaboravio sam na njih

- (a) Ustanovite tačna pridruživanja.
- (b) Prevedite na baskijski: dotaknuo si me, prišli su mi.
- (c) Prevedite na srpski: *lagundu dut, hurbildu gatzaizkizu*.
- (d) Jedna od srpskih rečenica može biti prevedena na baskijski još na jedan način. Nađite tu rečenicu i navedite drugi mogući prevod.

—Natalja Zaika

Zadatak br. 4 (20 bodova). Neki lingvista je odlučio da napiše gramatiku jezika teop. Najpre je zamolio svoje sagovornike da prevedu na maternji jezik pojedinačne rečenice. Dobio je sledeće:

1. Udario si me.	<i>Ean paa tasu anaa.</i>
2. Pojeo je ribu.	<i>Eove paa ani bona iana.</i>
3. Udarili smo dete.	<i>Enam paa tasu a beiko.</i>
4. Muškarac je video tašnu.	<i>A otei paa tara bona kae.</i>
5. Dečak ga je ubio.	<i>A visoasi paa asun bona.</i>
6. Video sam jelo.	<i>Enaa paa tara a taba'ani.</i>
7. Čuli ste ga.	<i>Eam paa baitono e.</i>
8. Dao sam kokos muškarcu.	<i>Enaa paa hee a otei bona overe.</i>
9. Žena vam je dala jelo.	<i>A moon paa hee ameam bona taba'ani.</i>
10. Udario sam te kamenom.	<i>Enaa paa tasu vuan a vasu.</i>
11. Ubili su ženu sekirom.	<i>Eori paa asun bona moon bona toraara.</i>
12. Nazvali smo dečaka čarobnjakom.	<i>Enam paa dao a visoasi bona oraoraa.</i>

(a) Prevedite na srpski:

13. *Eam paa ani a overe.*
14. *Ean paa tasu a oraoraa bona kae.*
15. *Eove paa tara ameam.*

(b) Prevedite na teop:

16. Dali smo ti jelo.
17. Nazvao me je detetom.
18. Ubio sam ga time (*bukvalno* njime).
19. Čarobnjak je dao ribu dečaku.

Kasnije je lingvista zapisao prirodni govor jezika teop i dopunio svoju gramatiku. Tu su neki izvaci iz dijaloga na jeziku teop i njihovi prevodi na srpski. U zagradi je kontekst u kojemu su bile izgovorene te rečenice.

20. (Šta se onda desilo ženi?)	<i>A moon paa tara bona oraoraa.</i>	Žena je videla čarobnjaka.
21. (Zašto nije ostalo ništa od jela?)	<i>A taba'ani paa ani nam.</i>	Pojeli smo jelo.
22. (Zašto je dečak toliko gorko plakao?)	<i>A visoasi paa tasu a otei bona overe.</i>	Muškarac je udario dečaka kokosom.
23. (Gde je tašna?)	<i>A kae paa hee naa a beiko.</i>	Dao sam tašnu detetu.

(c) Prevedite na teop rečenice van zagrada:

24. (Zašto je čarobnjak bio uvređen?) Nazvali su čarobnjaka ženom.
25. (Zašto je sekira mokra?) Dečak je ubio ribu sekirom.

⚠ Jezik teop spada u austronezijsku porodicu. Njime govori oko 5 000 ljudi u Papui Novoj Gvineji.
—Marija Konošenko

Zadatak br. 5 (20 bodova). Navedeni su reči i izrazi na rotumanskom jeziku i njihovi prevodi na srpski:

<i>'el'ele</i>	plitak	<i>mamasa</i>	čvrst
<i>'ele</i>	biti blizu	<i>maṭiti</i>	hlad, hladnoća
<i>'olo</i>	seći	<i>maṭit mamasa</i>	led
<i>a'öf fau</i>	kraj godine	<i>moafmofa</i>	začubren
<i>fäeag 'u'u</i>	koristiti znakovni jezik	<i>niu</i>	kopra
<i>fau</i>	godina	<i>nu'suar tiro</i>	prozor
<i>haḥḥafu</i>	stenovit	<i>nu'sura</i>	vrata
<i>huag 'el'ele</i>	nestrpljiv	<i>pala</i>	probušiti
<i>huag to'a</i>	hrabar	<i>piri</i>	kovrdžati se
<i>hül ḥafu</i>	duvati (o orkanu)	<i>poaggoga = palpala</i>	rupičav
<i>hün kia</i>	donji deo vrata (šíje)	<i>pogi</i>	noć
<i>huli</i>	prevrtati	<i>puhraki</i>	vreti, kipeti
<i>huni</i>	donji deo	<i>pulu</i>	lepak
<i>is 'ā</i>	zaoštren	<i>kaḷu</i>	narukvica; opkoliti
<i>is susu</i>	bradavica (na grudima)	<i>riamrima</i>	blistav
<i>lala</i>	dubok	<i>rū huga</i>	bol u stomaku
<i>maf tiro</i>	naočare	<i>to'a</i>	junak

(a) Navedeni su sedam rotumanskih naziva delova tela i njihovi prevodi na srpski u ispremeštanom redosledu. Ustanovite tačna pridruživanja:

'u'u, isu, kia, leva, mafa, susu, huga
grudi, oko, ruka, kosa, srce, vrat (šíja), nos

(b) Prevedite na srpski:

tiro, poga (imenica), *huag lala, ḥaf puhraki, maf pogi = maf pala.*

(c) Prevedite na rotumanski:

okrugao; seći kopru; kovrdžava kosa; lepljiv; sijati; đubre (smeće).

(d) Uz pomoć gore navedenih primera ne možete sa potpunom sigurnošću prevesti na rotumanski 'reč' i 'iscrpati'. Kako izgledaju svi teoretski moguće prevodi ovih reči na rotumanski?

⚠ Rotumanski jezik spada u austronezijsku porodicu. Njime govori oko 9000 ljudi u Fidžiju. ' je suglasnik (takozvani glotalni pritisak); *a* je otvoreni *o*; *ā* je otvoreni *e*; *ö* = francusko *eu* ili nemačko *ö*; *ü* = francusko *u* ili nemačko *ü*. Simbol „[~]” označava da je samoglasnik dug. Kopra je osušeno jezgro kokosovog oraha. —Boris Iomdin, Aleksandar Piperski

Urednici: Aleksandrs Berdičevskis, Svetlana Burlak, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giljarova, Ivan Deržanski (gl. ur.), Hju Dobs, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Li Džegju, Aleksej Pegušev, Aleksandar Piperski, Marija Rubinštejn, Rosina Savisaar, Artur Semenjuk, Pavel Sofroniev, Ljudmila Fjodorova, Gabrijela Hladnik.

Srpski tekst: Ivan Deržanski, Aleksandar Piperski, Čeda Piperski.

Srećno!